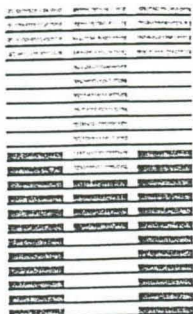


Arkeol. n. 367/30.12.1999

M



TAMPEREEN  
MUSEOT

## ARKEOLOGISEN KOHTEEN TARKASTUS

### HÄMEENKYRÖ, SIKOMÄKI

**Kunta:** Hämeenkyrö  
**Kylä:** Kierikkala  
**Paikannimi:** Sikomäki  
**Kohteen laji:** kiviaita  
**Lukumäärä:** 1  
**Ajoitus:** historiallinen aika  
**Rauhoitusluokka:** 2  
**Tarkastus:** Tuija-Liisa Soininen 10.7.1997  
**Sijainti:** Peruskartta: 2122 10 HÄMEENKYRÖ  
Koordinaatit: x = 6831 25, y = 2459 20, z = 100-105 m mpy (keskipiste)  
Etäisyystieto: Hämeenkyrön kirkosta 5,4 km SE

**Hoito ja kunto:** Kiviaitus loivasti etelään laskevalla harvapuiseella mäkirinteellä. Aitaus on osittain katkelmallinen. Kohdetta ei ole merkitty maastoon. Muinaisjäännösalue on rajattu silmämääräisen tarkastelun perusteella. Aluetta voitaisiin hoitaa raivaamalla kiveykset esiin ja karsimalla aluskasvillisuutta.

#### Tila- ja omistajatiedot

**Tila:** RN:o 5:5 Sikomäki  
**Maanomistaja:** Katariina Pylsy  
**Osoite:** Nobeltie 32, 39100 HÄMEENKYRÖ, puh. 03-3719105  
**Kiinteistötunnus:** 108-410-0005-0005

**Aiemmat tiedot:** epämääräinen kivivalli tai -aita  
tarkastus Heikkurinen-Montell 1987  
tarkastus Karivieri 1987

**Aiemmat löydöt:** -

**Tarkastuslöydöt:** hiilinäytteitä 3 kpl

**Kartat:** peruskarttaote 1:20 000, suurennos rekistrikartasta 1:5000, karttaluonnos 1:500

**Negatiivit:** -

**Diat:** -

**Tarkastuksen aihe:** Eero Pylsyn tarkastuspyyntö 1997

**Kohteen kuvaus:** Avoneliön muotoinen, todennäköisesti historiallinen kiviaita (aitaa kolmella sivulla yht. n. 88 m) mäenrinteellä, Sikomäellä, n. 230 m Pylsyn talosta NNW. "Vallin" leveys vaihtelee 1-2 m ja korkeus 20-30 cm.

### **Tarkastushavainnot ja toimenpiteet:**

Mäki tarkastettiin rutiininomaisesti, kiviäita kartoitettiin ja sen ympäristöön tehtiin kuusi koekuoppaa. Koekuopista ei havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa. Kolmesta koekuopasta saatiin hiilinäyte. Aidanne näyttää rakenteeltaan niin epätasaiselta, että se ei sovi aidan perustaksi, eikä se toisaalta ole itse voinut toimittaa aidan virkaa. Näyttää siltä, että aita on kuitenkin ihmisen tekemä tai ainakin täydentämä. Tarkoituksena on saattanut olla pikemminkin kivien raivaus aukiolta kuin kiviaidan tai vallin rakentaminen. Aluetta on voitu raivata eläinlaitumeksi, esim. sioille. Iso kivi aitauksen keskellä on voinut olla paikka, jossa sikopaimen on voinut valvoa laiduntajia.

### Aitauksen kuvaus:

NE-SIVU: Aidanteen NE-sivun pituus on n. 18,5 m, leveys n. 1 - 1,4 m. Selvä valli loppuu koekuopan 1 kohdalla, jonka jälkeen on 13,8 m pitkä aukko. Aukossa kuitenkin muutama kivi. Maansekainen kiviaidanne on maatunut, rauennut, maata kerrostunut. NE-sivulle tehdyissä koekuopissa 1 ja 2 alkaa esiintyä kiveystä n. 5 cm syvyydeltä. NE-vallin korkeus maan pinnasta on n. 10 - 20 cm ja kivien halkaisija n. 15 - 40 cm. Välittömästi aidanteen S-sivulla kulkee aidanteen suuntainen, 40 - 60 cm leveä ja n. 10 cm syvä oja. Mahdollisesti kiveyksessä oleva maa on ojasta peräisin? Ojan pituus kiviaidanteen NW-reunasta on n. 12 m.

SE-SIVU: Aidanteen SE-sivun pituus on 27,4 m, leveys n. 1 - 2 m ja korkeus n. 20 - 45 cm. Kivien halkaisija on 20 - 90 cm keskimääräisen koon ollessa 60 x 50 cm. Myös aidanteessa luontaisesti sijaitsevaa kalliota on hyödynnetty aidanteen teossa. Aidanteen SE-sivun kivet ovat siis suuria, mutta ehkä pyöriteltävissä paikoilleen. Kivien koko suurenee vielä SW-reunassa, missä ne ovat keskimäärin 70 x 140 cm kokoisia, mahdollisesti 2 - 3 miehen pyöriteltävissä. Kivet vaikuttavat suurikokoisuudestaan huolimatta ihmisen asettelemilta.

SW-SIVU: Aidanteen SW-sivun pituus on 42 m. Se on loivasti lounaaseen kaareva ja tekee lounaaseen myös jyrkemmän mutkan. Sen koko pituus on 42 m. SW-sivun NW- päässä on Pylsyn siihen hiljakkoin siihen tekemä n. 3 m levyinen aukko, josta kulkee tie aidan yli. Vallin leveys on 80 - 200 cm. Kivien koko on suuri; n. 1 m x 70 cm. Osa isoistakin kivistä pyöritelty; pyrkimys asettaa kivi pystyasentoon? Näyttävät korkeammilta. Tämä sivu näyttää rakenteeltaan epämääräisimmältä.

NW-sivulla ei ole havaittavissa aidannetta. Aitauksen sisään jäävä alue on n. 35 x 25 m, pinta-ala n. 875 - 900 m<sup>2</sup>. Keskelle jäävä kivi sijaitsee 12,7 m SW-aidanteesta koilliseen. Myös SE- ja SW-sivuilla näkyy siellä täällä sisäreunalla ojamaisia painanteita, mutta ne eivät ole yhtä selviä kuin NE-sivulla.

**Ympäristö ja maasto:** Loivasti etelään laskevaa rinnettä, joka kasvaa harvapuista sekametsää (kuusi, koivu, pihlaja). Keskellä aitausta on suuri kivi (mitat 4,2 m (W-E) x 2,5 m x 1,3 m). Aitauksen NW-puolella ja sen SW- ja NE-sivujen yli kulkee SW-NE-suuntainen metsätie, joka on samansuuntainen tilusrajan kanssa. Kiviaidan SW-puolella tie muuttuu sorapintaiseksi ja vie rinnettä alas pienelle pysäköintipaikalle ja siitä kaakkoisuuntaan isommalle soratielle. Kallioistenselän ranta on n. 400 m E. Noin 200 m W kulkee N-S-suuntainen Kierikkalasta Sirkkalaan vievä tie. Sikomäen ympärillä on peltoja ja maatilatontteja. Kiviaidasta itään, SE-rinteellä on vesilähde (koekuoppa 1:stä 47,3 m suuntaan 78 g).

**Laajuus:** Kivirakenteiden pituus yhteensä n. 88 m, leveys 1-2 m. Aitauksen sisään jäävä alue on n. 35 x 25 m, pinta-ala n. 875 - 900 m<sup>2</sup>, perusteena näkyvät rakenteet.

**Ehdotus suoja-alueeksi:** lakisääteinen

**Luokitusehdotus:** luokka 2, historiallisen ajan kiinteä muinaisjäännös.

**Havaintomahdollisuudet:** hyvät.

**Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat:** luonnonpuisto maanomistajan tahdosta

**Lähilöytöjä:** Huuppo, 2 kiven- ja maansekaista röykkiötä (mj.rek.nro. 108 01 0025), n. 300 m NE.

**Koekuopat:**

Kiviaidan alueelle tehtiin kuusi koekuoppaa. Koekuopista ei havaittu mitään esihistoriaan viittaavaa. Mittaukset suoritettiin pääasiassa pisteestä A, joka sijaitti aidan SW-sivussa, metsätien kohdalla olevan aukon SE-reunalla, mäen SW-puolella olevan pellon reunassa sijaitsevasta kivisestä rajapylväästä 46 m suuntaan 87 g.

Koekuoppa 1:

Sijainti: aidanteen NE-osassa, mittauspisteestä A 32,7 m suuntaan 93 g, aidanteen E-kulmasta 15,8 m suuntaan 349 g.

Mitat: 80 x 60 cm, syvyys n. 60 cm.

Kuvaus: 0-30/35 cm maansekaista kiveystä, kivien halkaisija n. 10-30 cm, n. 2 kerrosta; maa kivien välissä oli ruskeaa hiekkaa, hiukan likaista. 30/35-40/45 cm tumma, likainen maa, soransekaista hiekkaa. Kuopan NE-profilissa oli 40 x 40 cm kokoinen kivi, joka alkoi n. 5 cm:stä ja jatkui n. 45 cm:n syvyyteen. W-profilissa kivet olivat 10-30 cm kokoisia.

Löydöt: hiilinäyte kiveyksen alta, tummasta soransekaisesta maasta.

Koekuoppa 2:

Sijainti: aidanteen NE-osassa, metsätien kohdalla, pisteestä A 27,3 m suuntaan 71 g.

Mitat: 80 x 80 cm, syvyys n. 45 cm, NE-SW-suuntainen

Kuvaus: 0-25 cm maansekainen kiveys, kivien välissä tummaa, likaisen tuntuista mullan ja hiekan sekaista maata; kuopan S-sivulla n. 35 x 35 cm kokoinen maakivi; kuopan SE-sivussa tummaa maata 0-30 cm ja kiviä n. 2 kerrosta, niiden alla ei likamaata. Kuopan NW-sivulla tuli 40-45 cm syvyydessä pienikokoista kivikkoa melko puhtaassa soramaassa.

Löydöt: ei löytöjä

Koekuoppa 3:

Sijainti: aitauksen sisällä, pisteestä A 20,1 m suuntaan 123 g.

Mitat: n. 40 x 40 cm.

Kuvaus: 0-13/29 cm noen ja hiekan sekaista multaa; sen alla puhdas keltainen soransekainen siltti/hiekka, joka muuttuu karkeaksi soraksi.

Löydöt: lasinpala n. 7-10 cm syvyydestä; kohtalaisesti hiiltä 17-20 cm syvyydestä.

Koekuoppa 4:

Sijainti: ison kiven SE-puolella, siitä n. 1 m päässä, pisteestä A 19,7 m suuntaan 94 g.

Mitat: 60 x 40 cm, syvyys n. 65 cm

Kuvaus: 0-40 cm kiviä, halk. Keskim. 20 cm, osa tulessa palaneita ja nokeentuneita; kivien välissä tummaa, noen sekaista maata. Hiiltä myös kiveyksen alapuolelta. 40 cm syvyydestä alkoi puhtaampi keltainen hiekka. Pohjassa kaksi isoa kiveä.

Löydöt: resentejä löytöjä 0-24 cm syvyydestä: palamatonta luuta 2 kpl, 1 messinki/tinaesine (ei luetteloitu); hiilinäyte n. 30-32 cm syvyydestä kivien alta.

Koekuoppa 5:

Sijainti: aidanteen SW-puolella, pisteestä A 23,2 m suuntaan 151 g.

Mitat: n. 50 x 50 cm, syvyys 60 cm

Kuvaus: tummaa hiekansekaista maata kallioon asti, nokea seassa. 0-40 cm melko tiiviisti palaneita kiviä, välissä humusta.

Löydöt: tiilenpaloja (ei aivan nuoria) n. 40 cm syvyydestä (ei luetteloitu).

Koekuoppa 6:

Sijainti: aidanteen SW-puolella, mittapisteestä A 21,7 m suuntaan 149 gon

Mitat: n. 50 x 50 cm, syvyys 30 cm

Kuvaus: 5-30 cm kokoisia (keskim. 15-20 cm kokoisia) kiviä heti pinnan alla, tulenpidon jälkiä välissä. Enemmän maansekaista, kuin kk 5:ssä. Kallio alkoi 22-30 cm syvyydessä.

Löydöt: ei löytöjä

**Muuta:** Tarkastuksen yhteydessä tehtiin lisäksi 3 koekuoppaa Sikomäen SE-rinteelle. Koekuoppa 1: 40 x 40 cm kokoinen; 0-25 cm tummaa maata; 25-40 cm puhtaampaa, ruskeaa hiekkaa, iso kivi S-sivulla, vähän hiiltä, 10-20 cm kokoisia luonnonkiviä. Ei löytöjä. Koekuoppa 2: koko 40 x 50 cm; 15-35 cm kokoisia kiviä heti turpeen alla, osa näkyi maan pintaan; 2 kivikerrosta. Maa on tummanruskeaa, humuspitoista mullansekaista hiekkaa; n. 40 cm syvyydessä alkoi karkea harmaa sora. Koekuoppa 3: lähteestä 6,6 m suuntaan 184 g; 50 x 50 cm kokoinen. Kiviä maanpinnassa esillä n. 1,5 x 2 m alueella. Kiviä 2 kerrosta; kivien koko 10-35 cm, yksi isompi, halk. n. 50 cm; kivien alla ja seassa mustanruskeaa, lievästi nokista humuksen sekaista hiekkaa, joukossa muutamia hiilenpaloja; n. 35 cm syvyydessä alkoi ruskea sora.

Kaksi koekuoppaa tehtiin kahteen Sikomäen N-rinteessä, aitauksesta n. 125 m pohjoiseen, tilojen RN:o 2:22 ja 2:56 rajan tuntumassa olevaan kiviröykkiöön (ilmeisesti Karivieren (1987) toteamia "lapinraunioita"). Röykkiö 1: koekuoppa tehtiin sen SW-osaan; kaatuneen koivun kanssa oli irronnut turvekerros ja maa- ja kivikerros oli paljastunut. Stratigrafia: 0-6 cm turve; 6-40 cm sekoittunut harmaankeskiruskea hiekka, jossa runsaasti tiiltä; 40-60 cm ruskeanharmaa savensekainen hiekka. Suuria kiviä (suurin - 60 x 50 x 10 cm kokoinen laakakivi) ja myös kokonaisia tiiliä oli kaikkialla pinnasta pohjaan asti. Röykkiö 2: sijaitsee röykkiö 1:stä 12,2 m suuntaan 383 g, Jutilan ladon SE-kulmasta 105 m eteläkaakkoon (n. 170 g). Koekuoppa tehtiin röykkiön keskelle, kuopan koko oli 100 x 60 cm, syvyys 75 cm, SW-NE-suuntainen. Kuvaus: 0-7 cm turve, 7-15 cm tummanharmaa humuspitoinen maa, 15-60 cm sekoittunut harmahava vaalean-/tummanruskea hiekka, jossa runsaasti tiiltä; 60-75 cm ruskeantummanharmaa hiekka, jossa vähän tiiltä ja hiilenmurua. 40 cm syvyydessä kuopan SW-osassa tuli vastaan iso kivi. Suuria (40-70 cm kokoisia) kiviä muuallakin pinnasta pohjaan. Kyseessä ovat historiallisen ajan asutukseen liittyviä kivikasoja.

Tampereella 28.12.1999

  
Tuija-Liisa Soininen

# Hämeenkyrö Sikomäki, kiviaita

Ote peruskartasta 2122 10 HÄMEENKYRÖ (Hki 1982, päällepainatus 1989)

Mk 1:20 000

x = 6831 25, y = 2459 20, z = 100-105 m mpy

● kiviaita



**Hämeenkyrö Sikomäki**





Suurennos rekisterikartasta 1:5000

(K) kiviaita



# Hämeenkyrö Sikomäki

Karttaluonnos 1:500  
Piirt. V. Adel 10.7.1997

-  kiviaita
-  1 koekuoppa ja sen nro
-  iso kivi
-  rajakivi

